NavagrahakRitis by MuttusvAmi DikShitara

નવગ્રહકૃતયઃ મુત્તુસ્વામિદીક્ષિતવિરચિત

Document Information

Text title : navagrahakRiti dikShita sArtha File name : navagrahakIrtanadikShitAra.itx

Category: kRitI, navagraha, stotra, muttusvAmI-dIkShitAra

Location : doc_z_misc_navagraha
Author : Muttusvami Dikshitar

Transliterated by : KSR Ramachandran

Proofread by : KSR Ramachandran

Translated by : KSR Ramachandran

Description-comments : Collection

Latest update : September 2, 2012

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 25, 2025

sanskritdocuments.org

NavagrahakRitis by MuttusvAmi DikShitara

નવગ્રહકૃતયઃ મુત્તુસ્વામિદીક્ષિતવિરચિત

૧ સૂર્યઃ
૨ાગ- સૌરાષ્ટ્ર તાલ- ચતુશ્રજાતિ-ધ્રુવ
સૂર્યમૂર્તે નમોડસ્તુ તે સુન્દર છાયાધિપતે I
કાર્યકારણાત્મક જગત્પ્રકાશક સિંહ-રાશ્યધિપતે
આર્યવિનુત તેજઃસ્ફૂર્તે આરોગ્યાદિ-ફલદ-કીર્તે I
સારસમિત્ર મિત્ર ભાનો સહસ્રકિરણ કર્ણસૂનો
ક્રૂર-પાપ-હર ફશાનો ગુરુગુહ-મોદિત-સ્વભાનો
સૂરિજનેડિત સુદિનમણે સોમાદિત્રહ-શિખામણે
ધીરાર્ચિત કર્મસાક્ષિણે દિવ્યતર-સપ્તાશ-રથિને
સૌર-અષ્ટાર્ણ-મન્ત્રાત્મને સૌવર્ણ-સ્વરૂપાત્મને
ભારતીશ-હરિ-હરાત્મને ભુક્તિ-મુક્તિ-વિતરણાત્મને II

૨ ચન્દ્રઃ રાગ- અસાવેરી

તાલ- ચતુશ્રજાતિ મટ્ય

ચન્દ્રં ભજ માનસ સાધુ-હૃદય-સદૃશમ્ **I**

ઇન્દ્રાદિ-લોકપાલેડિત-તારેશં

કમનીય-કટક-રાશ્યાદીપમ્ **I**

ઇન્દું ષોડશ-કલા-ધરં નિશાકરં

ઇન્દિરા-સહોદરં સુધાકરં અનિશમ્ I

શકુર-મૌળિ-વિભૂષણં શીત-કિરણં

ચતુર્ભુજં મદન-છત્રં ક્ષપાકરં

વેઙ્રુટેશ-નયનં વિરાણ્મનો-જનનં

વિધું કુમુદ-મિત્રં વિધિ-ગુરુગુહ-વક્ત્રં

શશાકું ગીષ્પતિ-શાપાનુગ્રહ-પાત્રં શરચ્ચન્દ્રિકા-ધવળ-પ્રકાશ-ગાત્રં કહુણ-કેયૂર-હાર-મકુટાદિ-ધરં પકુજરિપું રોહિણી-પ્રિયકર-ચતુરમ્ ॥

૩ અડ્ગારકઃ

રાગ- સુરટિ તાલ- ચતુશ્રજાતિ રૂપક અડ્ગારકમાશ્રયામ્યહં વિનતાશ્રિતજનમન્દારં મડ્ગળવારં ભૂમિકુમારં વારં વારમ્ I

ભૃડ્ગારકં મેષ-વૃશ્ચિક-રાશ્યધિપતિં રક્તાડ્ગં રક્તામ્બરાદિ-ધરં શક્તિ-શૂલ-ધરં મડ્ગળં કમ્બુ-ગળં મગ્જુળ-તર-કર-યુગળં મડ્ગળ-દાયક-મેષ-તુરડ્ગં મકરોત્તુડ્ગમ્ I

દાનવ-સુર-સેવિતં મન્દસ્મિત-વિલસિત-વક્ત્રં ધરણી-પ્રદં ભ્રાતૃ-કારકં રક્ત-નેત્રં દીન-રક્ષકં પૂજિત-વૈદ્યનાથ-ક્ષેત્રં દિવ્યૌદ્યાદિ-ગુરુગુહ-કટાક્ષાનુગ્રહ-પાત્રં ભાનુ-ચન્દ્ર-ગુરુ-મિત્રં ભાસમાન-સુકળત્રં જાનુસ્થ-હસ્ત-ચિત્રં ચતુર્ભુજમતિવિચિત્રમ્ ॥

૪ બુધઃ

રાગ- નાટકુરિંજ તાલ- મિશ્રજાતિ ઝમ્પ

બુધમાશ્રયામિ સતતં સુરવિનુતં છન્દ્ર-તારા-સુતમ્ **I**

બુધજનૈર્-વેદિતં ભૂસુરૈર્-મોદિતં મધુર-કવિતા-પ્રદં મહનીય-સમ્પદમ્ I

કુકુું મ-સમદ્યુતિં ગુરુગુહ-મુદાકૃતિં કુજવૈરિણં મણિ-મકુટ-હાર-કેયૂર-કકુણાદિ-ધરણં કમનીય-તર-મિથુન-કન્યાધિપં પુસ્તક-કરં નપુંસકં કિક્રુર-જન-મહિતં કિલ્બિષાદિ-રહિતં શફ્રર-ભક્ત-હિતં સદાનન્દ-સહિતમ્ ॥

૫ બૃહસ્પતિઃ

રાગ- અઠાણ તાલ- તિશ્રજાતિ ત્રિપુટ બૃહસ્પતે તારાપતે બ્રહ્મજાતે નમોડસ્તુ તે ! મહાબલ વિભો ગીષ્પતે મગ્જુ-ધનુર્-મીનાધિપતે મહેન્દ્રાદ્યુપાસિત-કૃતે માધવાદિ-વિનૃત-ધીમતે ! સુરાચાર્ય-વર્ય વજધર શુભલક્ષણ જગત્-ત્રય-ગુરો જરાદિ-વર્જિત અક્રોધ કચ-જનક આશ્રિત-જન-કલ્પતરો પુરારિ-ગુરુગુહ-સંમોદિત પુત્ર-કારક દીન-બન્ધો પરાદિ-ચત્વારિ-વાક્-સ્વરૂપ-પ્રકાશક દયા-સિન્ધો નિરામયાય નીતિકર્ત્રે નિરહુશાય વિશ્વ-ભર્ત્રે નિરગ્જનાય ભૂવન-ભોકૃત્રે નિરંશાય મહા-પ્રદાત્રે !!

૬ શુક્રઃ

રાગ- પરશુ તાલ- ખણ્ડજાતિ અટ

શ્રીશુક્ર-ભગવન્તં ચિન્તયામિ સન્તતં સકલ-તત્ત્વજ્ઞમ્ I

હે શુક્ર-ભગવન્ મા-

માશુ પાલય વૃષતુલા-

ધીશ દૈત્ય-હિતોપદેશ

કેશવ-કટાક્ષૈક-નેત્રં કિરીટધરં ધવળ-ગાત્રમ્ I

વિંશતિ-વત્સરોડુ-દશા-વિભાગં અષ્ટવર્ગ

કવિં કળત્ર-કારકં રવિ-નિર્જર-ગુરુ-વૈરિણં

નવાંશ-હોરા-દ્રેક્કાણાદિ-વર્ગોત્તમાવસર-સમયે

વક્રોચ્ચ-નીચ-સ્વક્ષેત્ર-વર-કેન્દ્ર-મૂલ-ત્રિકોણે

ત્રિંશાંશ-ષષ્ઠયંશૈરાવતાંશ-પારિજાતાંશ-

ગોપુરાંશ-રાજયોગ-કારકં રાજ્યપ્રદં ગુરુગુહમુદમ્ ॥

૭ શનૈશ્વરઃ

રાગ- યદુકુલકાંભોધિ તાલ- મિશ્રજાતિ એક

દિવાકર-તનુજં શનૈશ્વરં ધીરતરં સન્તતં ચિન્તયેડહમ્ !

ભવામ્બુ-નિધૌ નિમગ્ન-જનાનાં ભયંકરં અતિ-ક્રૂર-ફલદં

ભવાનીશ-કટાક્ષ-પાત્ર-ભૂત-ભક્તિમતાં અતિશય-શુભ-ફલદમ્ ।

કાલાગ્જન-કાન્તિ-યુક્ત-દેહં કાલ-સહોદરં કાક-વાહં

નીલાંશુક-પુષ્પ-માલાવૃતં નીલ-રત્ન-ભૂષણાલકુતં

માલિની-નુતં ગુરુગુહ-મુદિતં મકર-કુમ્ભ-રાશિ- નાથં તિલ-

તૈલ-મિશ્રિતાન્ન-દીપ-પ્રિયં દયા-સુધા-સાગરં નિર્ભયં

કાલ-દણ્ડ-પરિપીડિત-જાનું કામિતાર્થ-ફલદ-કામધેનું

કાલ-ચક્ર-ભેદ-ચિત્ર-ભાનું કલ્પિત-છાયા-દેવી-સૂનુમ્ ॥

૮ રાહુઃ

રાગ- રામપ્રિય તાલ- ચતુશ્રજાતિ રૂપક

સ્મરામ્યહં સદા રાહું સૂર્ય-ચન્દ્ર-વીક્ષ્યં વિકૃત-દેહમ્ ।

સુરાસુરં રોગ-હરં સર્પાદિ-ભીતિ-હરં

શૂર્પાસન-સુખકરં શૂલાયુધ-ધર-કરમ્ I

કરાળ-વદનં કઠિનં કયાનાર્ણ-કરુણાર્દ્ર-અપાડ્ગં

ચતુર્ભુજં ખડ્ગ-ખેટાદિ-ધરણં

ચર્માદિ-નીલવસ્ત્રં ગોમેદકાભરણં

શનિ-શુક્ર-મિત્ર-ગુરુગુહ-સન્તોષકરણમ્ ॥

૯ કેતુઃ

રાગ- ચામર તાલ- ચત્શ્રજાતિ રૂપક

મહાસુરં કેતુમહં ભજામિ છાયાગ્રહં વરમ્ I

મહા-વિચિત્ર-મકુટ-ધરં મઙ્ગલ-વસ્ત્રાદિ-ધરં

નર-પીઠ-સ્થિતં સુખં નવગ્રહ-યુતં સખમ્ l

કેતું કૃણ્વન્-મન્ત્રિણં ક્રોધ-નિધિ-જૈમિનં

કુલુત્તાદિ-ભક્ષણં કોણ-ધ્વજ-પતાકિનં ગુરુગુહ-ચામર-ભરણં ગુણદોષ- જિતાભરણં ગ્રહણાદિ-કાર્ય-કારણં ગ્રહાપસવ્ય-સગ્ચારિણમ્ ॥

Encoded and proofread by KS Ramachandran ramachandran_ksr at yahoo.ca

૧ સૂર્યઃ
૨ાગ- સૌરાષ્ટ્ર તાલ- ચતુશ્રજાતિ-ધ્રુવ
સૂર્યમૂર્તે નમોડસ્તુ તે સુન્દર છાયાધિપતે |
કાર્યકારણાત્મક જગત્પ્રકાશક સિંહ-રાશ્યધિપતે
આર્યવિનુત તેજઃસ્ફૂર્તે આરોગ્યાદિ-ફલદ-કીર્તે |
સારસમિત્ર મિત્ર ભાનો સહસ્રકિરણ કર્ણસૂનો
ફ્રૂર-પાપ-હર ફશાનો ગુરુગુહ-મોદિત-સ્વભાનો
સૂરિજનેડિત સુદિનમણે સોમાદિગ્રહ-શિખામણે
ધીરાર્ચિત કર્મસાક્ષિણે દિવ્યતર-સપ્તાશ્વ-રથિને
સૌર-અષ્ટાર્ણ-મન્ત્રાત્મને સૌવર્ણ-સ્વરૂપાત્મને
ભારતીશ-હરિ-હરાત્મને ભુક્તિ-મુક્તિ-વિતરણાત્મને |

સૂર્યમૂર્તે - Oh Sun God! નમોડસ્તુ તે - salutations to you! સુન્દર - (you are) of pleasing appearance છાયાધિપતે - O consort of Chaya devi!

કાર્યકારણાત્મક - you are the embodiment of The Primal Cause and all Effects (1)

જગત્ પ્રકાશક - you illuminate the whole world સિંહ રાશ્યધિપતે - you are the Lord of the zodiacal sign Leo આર્ય વિનૃત - learned men salute you તેજઃસ્ફૂર્તે - you display spectacular brightness (2) આરોગ્યાદિ ફલદ કીર્તે - provider of good health and other benefits સારસ મિત્ર - you have affinity to the lotus

મિત્ર - you are a friend

ભાનો - O Surya

સહસ્રકિરણ - of a thousand rays

કર્ણસૂનો - father of Karna

ક્રુસ્પાપહર - remover of evil and sinful deeds

ફશાનો - you are verily like Fire

ગુરુગુહ મોદિત - propitiated by Guruguha

સ્વભાનો - innately effulgent

સરિજનેડિત - worshipped by seers

સુદિનમણે - you are the jewel of daytime

સોમાદિ ગ્રહ શિખામણે - you are the leader of Chandra and other planets

ધીરાર્ચિત - great men salute you

કર્મ સાક્ષિણે - you are witness to all actions in the world (3)

દિવ્યતર સપ્તાશ્ચ રથિને - your chariot is drawn by seven fine horses (4)

સૌર અષ્ટાર્ણ મન્ત્રાત્મને - you are identified with your core mantra of eight syllables (5)

સૌવર્ણ સ્વરૂપાત્મને - your body shines in golden hue

ભારતીશ હરિ હરાત્મને - you are identified with Brahma,

Vishnu and Shiva (6)

ભુક્તિ મુક્તિ વિતરણાત્મને - you are dispenser of worldly gifts as well as salvation.

Notes:

1 KaraNam is the Primal Cause, Mulaprakriti; everything born out of it in succession is Karyam. The Supreme is both karanam and karyam. તત્સુષ્ટ્રા ! તદેવાનુપ્રાવિશત્ ! says TaittirIya UpaniShad.

- 2 તેજસામપિ તેજસ્વી Ramayana 6.107.15
- 3 રવયે લોકસાક્ષિણે says Agastya, in Ramayana 6.107.21
- 4 The seven vedic metres gAyatrI, uShNik, anushTup, brihatI, pangtI,

triShTup, jagatI - are the seven horses for the Sun's chariot યત્ર હયાશ્છન્દોનામાનઃ સપ્તારુણયોજિતા વહન્તિ દેવમાદિત્યમ્ I

-Shrimadbhagavatam 5.21.15

5 Surya's bija mantra consists of eight syllables. The mantra is ધૃણિ: સૂર્ય આદિત્ય ઓમ્ I "The Supreme OM, the giver of brilliance, the impeller of the universe, and the First Cause"

6 બ્રહ્મા-વિષ્ણુ-શિવ-સ્વરૂપ-હૃદયં વન્દે સદા ભાસ્કરમ્ says the dhyAna sloka of Sun God.

૨ ચન્દ્રઃ

રાગ- અસાવેરી તાલ- ચતુશ્રજાતિ મટ્ય

ચન્દ્રં ભજ માનસ સાધુ-હૃદય-સદૃશમ્ ।

ઇન્દ્રાદિ-લોકપાલેડિત-તારેશં

ઇન્દું ષોડશકલાધરં નિશાકરં

ઇન્દિરા-સહોદરં સુધાકરં અનિશમ્ I

શકુર-મૌળિ-વિભૂષણં શીતકિરણં

ચતુર્ભુજં મદન-છત્રં ક્ષપાકરં

વેઙૂટેશનયનં વિરાણ્મનો-જનનં

વિધું કુમુદમિત્રં વિધિગુરુગુહ-વક્ત્રં

શશાકું ગીષ્પતિશાપાનુગ્રહપાત્રં

શરચ્ચન્દ્રિકાધવળપ્રકાશગાત્રં

કહુણકેયૂરહારમકુટાદિધરં

પકૂજરિપું રોહિણીપ્રિયકરચતુરમ્ ॥

ચન્દ્રમ્ ભજ - Pray to Chandra,

માનસ - O mind!

સાધુ હૃદય સદૃશં - he is as pure as the mind of the

virtuous persons

ઇન્દ્રાદિ લોકપાલેડિત તારેશં - He is the consort of Tara (1) and

is praised by Indra and other gods

ઇન્દું - he is soothingly pleasant

ષોડશ કલાધરં - wearer of the sixteen digits

નિશાકરં - the maker of the night

ઇન્દિરા સહોદરં - brother of Goddess LakShmi

સુધાકરં - he makes the herbs ooze nectar (2)

અનિશમ્ - always (worship Chandra).

શકુર મૌળિ વિભૂષણં - he adorns Shiva's crown

શીત કિરણં - his rays are pleasantly cool

ચતુર્ભુજં - he has four hands

મદન છત્રં - (he serves as) umbrella for Manmatha, the God of Love (3)

વેક્રુટેશ નયનં - he is the (left) eye of Vishnu (4)

વિરાર્મ્ અનો જનનં - he was born of the heart of VirAt puruSha (5)

વિધું - deva-s specially drink him (6)

કુમુદ મિત્રં - is friendly to the lily,

વિધિ ગુરુગુહ વક્ત્રમ્ - is a face of Subrahmanya, who is the preceptor of Brahma

શારાહું - he is bearing hare-like marks (7)

ગીષ્પતિ શાપાનુગ્રહ-પાત્રં - he received first a curse, and

then a boon, from DakSha prajapati (8)

શરત્ ચન્દ્રિકા ધવળ પ્રકાશ ગાત્રં - his body shines as

white as the autumn moon (9)

કડ્ડુણ કેયુર હાર મકુટાદિ ધરં - he is bedecked with armband,

bracelet, necklace and diadem

પક્ષ્ય રિપું he is inimical to the lotus

રોહિણી પ્રિય કર ચતુરમ્ - he is adept in pleasing RohiNI (10)

Notes:

- 1 Tara is Brihaspati's wife. She fell in love with Chandra and lived with him for some time.
- 2 Moon is called Soma. Soma is the divine plant whose juice, also called Soma, was the drink of the celestials, This led to regard Chandra as the guardian of all beneficial plants. Shri Krishna says in the Gita:

પૃષ્ણામિ ચૌષધીઃ સર્વાઃ સોમો ભૃત્વા રસાત્મકઃ II Bhagavad Gita

- 15.13 "I assume the form of Chandra, and sustain all vegetation"
- 3 Nights are dear to lovers, so Chandra is regarded as helper to the God of Love
- 4 Vishnu sahasranama stotram goes further to assert that Chandra is a manifestation of VishNu himself. Compare the names chandrAMshuH (281), shashabinduH (283) and somaH (503) there.
- 5 At the time of Creation, Chandra was born from the heart of the Primal Cause. ચન્દ્રમા મનસો જાતઃ PuruShasUkta.
- 6 વિશેષેણ ધીયન્તિ એનં સુરાઃ આમરકોશ વ્યાખ્યાસુધા, ૧-૩-૧૩
- 7 The visible blemish in the whiteness of the moon's disk is referred to by poets as a hare
- 8 gIShpati or gIrpati literally means a learned person. Here the reference is to DakSha prajapati, whom Lord Narayana Himself addressed once as Brahman -Learned one. (ShrimadbhAgavatam, 6-4-46) DakSha gave twentyseven of his daughters in marriage to Chandra. Chandra was inordinately fond of only one of them, RohiNi. On a complaint from the neglected wives, DakSha cursed Chandra to lose all his sixteen digits. Later pacified, DakSha allowed him to gradually lose, and then gain, his lustre in the span of a month, every month.

દક્ષશાપાત્ સોડનપત્યસ્તાસુ યક્ષ્મગ્રહાર્દિતઃ l પનઃ પ્રસાદ્ય તં સોમઃ કલા લેભે ક્ષયે દિતાઃ ll

- ShrimadbhAgavatam 6-6-24
- 9 The poet compares the whiteness of Chandra to itself! 10 RohiNI is Chandra's favourite among the 27 wives who are the constellations (nakShatra-s) AshvinI, BharanI, krittikA, etc.

૩ અડ્ગારકઃ

રાગ- સુરટિ તાલ- ચતુશ્રજાતિ રૂપક અડ્ગારકમાશ્રયામ્યહં વિનતાશ્રિતજનમન્દારં મડ્ગળવારં ભૂમિકુમારં વારં વારમ્ I બૃડ્ગારકમેષવૃશ્ચિકરાશ્યધિપતિં રક્તાડ્ગં રક્તામ્બરાદિધરં શક્તિશૂલધરં મડ્ગળં કમ્બુગળં મગ્જુળતરકરયુગળં મડ્ગળદાયકમેષતુરડ્ગં મકરોત્તુડ્ગમ્ ! દાનવસુરસેવિતં મન્દસ્મિતવિલસિતવક્ત્રં ધરણીપ્રદં ભ્રાતૃકારકં રક્તનેત્રં દીનરક્ષકં પૂજિતવૈદ્યનાથક્ષેત્રં દિવ્યૌદ્યાદિગુરુગુહકટાક્ષાનુત્રહપાત્રં ભાનુયન્દ્રગુરુમિત્રં ભાસમાનસુકળત્રં જાન્સ્થહસ્તચિત્રં ચતર્ભુજમતિવિચિત્રમ્ !!

અડ્ગારકં આશ્રયામિ અહં - I take refuge in Kuja (1)

વારં વારમ્ - again and again

વિનત આશ્રિત જન મન્દારં - he is very valuable (helpful) to those who approach him

મડ્ગળ વારં - he presides over Tuesday

ભૂમિ કુમારં - he is the son of Mother Earth (2)

ભૃડ્ગારકં - he resembles a golden pot

મેષ વૃશ્ચિક રાશ્યધિપતિ - he presides over the zodiacal signs Aries and Scorpio (3)

રક્તાડ્ગં - his body is red in colour

રક્તામ્બરાદિ ધરં - he wears a red cloth, and the like

શક્તિ શૂલ ધરં - he holds a mace and a trident

મડ્ગળં - is auspicious

કમ્બુ ગળં - has a handsome neck

મગ્જુળ તર પદયુગળં - his two feet are quite charming

મડ્ગળ દાયકં - bestower of auspiciousness

મેષ તુરડ્ગં - he rides a goat

મકર ઉત્ત્ઙ્ગમ્ - Makara (Capricornus) is his exalted house (uchcha).

દાનવ સુર સેવિતં - he is worshipped by devas (gods) and asuras (demons) alike

મન્દ સ્મિત વિલસિત વક્ત્રં - he sports a charming smile

นะยุในย์ - graces (devotees) with real estate

ભ્રાત્ કારકં - he promotes good brotherhood

રક્ત નેત્રં - has red eyes

દીન રક્ષકં - protector of the afflicted

પૂજિત વૈદ્યનાથ ક્ષેત્રં - he is worshipped in the town

VaithIsvarankoil (4)

દિવ્યૌદ્યાદિ ગુરુગુહ કટાક્ષ અનુગ્રહ પાત્રં - recipient of grace and blessings of the vast assemblage of gods as well

ભાનુ યન્દ્ર ગુરુ મિત્રં - he is friendly to Sun, Moon and Jupiter ભાસમાન સુકળત્રં - has a charming wife

જાનુસ્થ હસ્ત ચિત્રં - appears cute with hands resting on his knees

ચતુર્ભુજં - he has four arms

as guruguha

અતિ વિચિત્રમ્ - he is quite fantastic.

Notes:

1 he is called a NgAraka or simply a NgAra because he looks like a heap of lighted charcoal.

2 He was born out of a drop of sweat from Shiva in meditation which fell on the earth. Mother Earth nurtured it to become a graha. So he has come to be known as her son Bhauma, or Kuja

3 Mantreshvara indicates the presiding planets for the 12 signs:

ભૌમો શુક્રબુધેન્દ્રસૂર્યશશિજાઃ શુક્રારજીવાર્કજાઃ

મન્દો દેવગુરુઃ ક્રમેણ કથિતાઃ મેષાદિરાશીશ્વરાઃ II phaladIpika 1.6

4 An ancient town near Sirkali in TamilNadu, India

૪ બુધઃ

રાગ- નાટકરગ્જિ તાલ- મિશ્રજાતિ ઝમ્પ

બુધમાશ્રયામિ સતતં

સુરવિનુતં ચન્દ્રતારાસુતમ્ l

બુધજનૈર્વેદિતં ભૂસુરૈર્મોદિતં મધુરકવિતાપ્રદં મહનીયસમ્પદમ્ **I**

કુકુુમસમદ્યુતિં ગુરુગુહમુદાકૃતિં કુજવૈરિણં મણિ-મકુટ-હાર-કેયૂર-કકુણાદિધરણં કમનીયતરમિથુન-કન્યાધિપં પુસ્તકકરં નપુંસકં કિકુરજનમહિતં કિલ્બિષાદિરહિતં શફુરભક્તહિતં સદાનન્દસહિતમ્ ॥

બુધં આશ્રયામિ સતતં - I take refuge in Budha always

સુર વિનુતં - he is lauded by the devas

ચન્દ્ર તારા સુતમ્ - he is the offspring of Chandra and Tara

બુધ જનૈઃ વેદિતં - he is understood by learned men

ભૂસુરૈઃ મોદિતં - is appreciated by great scholars (1)

મધુર કવિતા પ્રદં - bestower of fine poetical talents

મહનીય સમ્પદમ્ - his accomplishments are praiseworthy

કુકુમ સમ દ્યુતિં - his saffron-coloured form is splendid

ગુરુગુહ મુદ્ આકૃતિં - whose form delights Guruguha

કુજ વૈરિણં - is inimical to Kuja

મણિ મકુટ હાર કેય્ર કફ્રણાદિ ધરણં - he is adorned with

a crown, necklace, armband and bracelet made of gems

કમનીયતર મિથુન કન્યાધિપં - he presides over the lovely

zodiacal signs Gemini and Virgo

પુસ્તક કરં - he has a book in his hands

નપુંસકં - he is genderless (2)

િક્કુર જન મહિતં - highly respected by the servant class

કિલ્બિષાદિ રહિતં - he is blemishless

શકુર ભક્ત હિતં - very helpful to the devotees of Shiva (3)

સદાન-દ સહિતમ્ - ever revelling in bliss.

Notes:

1) budha literallly means a learned person

2) Ketu, Budha and Shanaishchara are genderless. કલીબાઃ કેતુ-બુધાર્કજાઃ, says phaladIpikA, 2.27

3) The Tamil saint jnAnasaMbandha asserts in kOLarupadigam that devotees of Shiva have nothing to fear from the navagrahas. For, towards such devotees, these graha-s not only refrain from exerting evil influence, or just remain neutral, but are positively helpful.

૫ બૃહસ્પતિઃ

રાગ- અઠાણ તાલ- તિશ્રજાતિ ત્રિપુટ

બૃહસ્પતે તારાપતે બ્રહ્મજાતે નમોડસ્તુ તે I

મહાબલ વિભો ગીષ્પતે મગ્જુધનુર્મીનાધિપતે

મહેન્દ્રાદ્યુપાસિત-કૃતે માધવાદિ-વિનુત-ધીમતે !

સુરાચાર્યવર્ય વજધર શુભલક્ષણ જગત્-ત્રય-ગુરો

જરાદિ-વર્જિત અક્રોધ કચ-જનક આશ્રિત-જન-કલ્પતરો

પુરારિ-ગુરુગુહ-સંમોદિત પુત્ર-કારક દીન-બન્ધો

પરાદિ-ચત્વારિ-વાક્-સ્વરૂપ-પ્રકાશક દયા-સિન્ધો

નિરામયાય નીતિકર્ત્રે નિરકુશાય વિશ્વ-ભર્ત્રે

નિરગ્જનાય ભુવન-ભોકૃત્રે નિરંશાય મહા-પ્રદાત્રે ॥

બૃહસ્પતે તારાપતે - O Brihaspati, the consort of Tara

બ્રહ્મ જાતે - born of Brahma

નમોડસ્ત તે - I salute you.

મહાબલ - you have great strength

વિભો - O master

ગીષ્યતે - Lord of speech and writing

મગ્જુ ધનુર્મીન અધિપતે - you preside over the lovely zodiacal signs Sagittarius and Pisces

મહેન્દ્રાદિ ઉપાસિત આકૃતે - you are venerated by Indra and others

માધવાદિ વિનુત ધીમતે - your intellect has been praised by

Vishnu and others (1)

સુરાચાર્ય વર્ય - the best preceptor of the gods

વજ ધર - you hold a mace in your hand

શૂભ લક્ષણ - you are endowed with auspicious features

જગત્ ત્રય ગુરો - you are a Teacher for all three worlds

જરાદિ વર્જિત - you are ever young

અક્રોધ - you never become angry

કચ જનક - you are the father of Kacha

આશ્રિત જન કલ્પતરો - you are verily the kalpaka tree for all who approach you

પુરારિ ગુરુગુહ સંમોદિત - you have been appreciated by Shiva and Guruguha

પુત્રકારક - you promote good offspring

દીન બન્ધો - you are a friend for all poor people

પરાદિ ચત્વારિ વાક્ સ્વરૂપ - you are the embodiment of the four stages of speech starting with parA (2)

นรเยเร - you illuminate people's intellect

દયાસિન્ધો - you are full of compassion

નિરામયાય - you are never afflicted by any illness

નીતિ કર્ત્રે - you are the author of a Treatise on righteous Conduct(3)

નિરકુશાય - you cannot be controlled

વિશ્વ ભર્તે - you are the saviour of all living beings

નિરગ્જનાય - you are pure

ભૂવન ભોક્ત્રે - you enjoy yourself in the world

નિરંશાય - you are whole

મહા પ્રદાત્રે - you are a great provider

Notes:

1) Shri KriShNa says in the Gita:

પુરોધસાં ચ મુખ્યં માં વિદ્ધિ પાર્થ બૃહસ્પતિમ્ । ૧૦.૨૪

"Know thou that among the great preceptors, I am Brihaspati"

2) the generation of speech (vAk) consists of four stages, parA, pashyantI, madhyamA, and vaikharI. parA is the dormant stage in the

mUlAdhAra. When this kArana bindu rises to the level of the navel it becomes kArya bindu. This stage is pashyantI The next stage is madhyamA, when it further rises to the level of the heart where it acquires discriminatory content and is more oscillatory. When finallly it emerges from the throat /mouth and becomes audible sound, capable of representation by alphabets, we have the vaikharI. According to Rig Veda, people are ignorant of these four parts and think that only the fourth part is speech:

ચત્વારિ વાકપરિમિતા પદાનિ તાનિ વિદુર્બ્રાહ્મણા યે મનીષિણ: ગુહા ત્રીણિ નિહિતા નેડ્ગયન્તિ તુરીયમ્ વાચો મનુષ્યા વદન્તિ ॥ ૧.૧૬૪.૪૫ ॥ We can also recall here nAma-s 366-371 of LalitA sahasranAma પરા પ્રત્યજ્થિતી3પા પશ્યન્તી પરદેવતા ॥ મધ્યમા વૈખરી3પા....॥

3) Internal evidence for the existence of such a Niti ShAstra is found in a reference made by the third century poet Parimelazagar, in his commentary of the Tamil classic TirukkuraL.

૬ શુક્રઃ

રાગ- પરશ તાલ- ખણ્ડજાતિ અટ

શ્રીશુક્રભગવન્તં ચિન્તયામિ સન્તતં સકલતત્ત્વજ્ઞમ્ **I**

હે શુક્રભગવન્ મા-

માશુપાલય વૃષતુલા-

ધીશ દૈત્યહિતોપદેશ

કેશવકટાક્ષૈકનેત્રં કિરીટધરં ધવળગાત્રમ્ ।

વિંશતિ-વત્સરોડુ-દશા-વિભાગં અષ્ટવર્ગ

કવિં કળત્ર-કારકં રવિ-નિર્જર-ગુરુ-વૈરિણં

નવાંશ-હોરા-દેક્કાણાદિ-વર્ગોત્તમાવસર-સમયે

વક્રોચ્ચ-નીચ-સ્વક્ષેત્ર-વર-કેન્દ્ર-મલ-ત્રિકોણે

ત્રિંશાંશ-ષષ્ટયંશૈરાવતાંશ-પારિજાતાંશ-

ગોપુરાંશ-રાજયોગ-કારકં રાજ્યપ્રદં ગુરુગૃહમુદમ્ ॥

શ્રીશુક્ર ભગવન્તં ચિન્તયામિ સન્તતં - I always meditate

```
upon Shri Shukra BhagavAn
```

સકલ તત્ત્વફાં - he is the repository of all Truths (1)

હે શુક્રભગવન્ - O Lord Shukra!

માં આશુ પાલય - please protect me now

વૃષ તુલાધીશ- you preside over the zodiacal signs Rishabha

(Taurus) and TulA (Libra)

દૈત્ય હિતોપદેશ - you are the preceptor of the asuras

કેશવ કટાક્ષ-એક-નેત્રં - By the grace of Mahavishnu, you

have one eye left (2)

કિરીટ ધરં - you wear a crown

ધવળ ગાત્રમ્ - your body is white in colour

વિંશતિ વત્સર-ઉડુદશા-વિભાગં - your share in the udu

dashA system (3) is twenty years

અષ્ટ વર્ગ - you have beneficial ashta varga

sa - you are a great poet (4)

કળત્ર કારકં - you promote happy matrimony

રવિ નિર્જરગુરુ-વૈરિણં - you are inimical to the Sun and the

ever-young Brihaspati

નવાંશ હોરા દ્રેક્કાણાદિ વર્ગોત્તમ અવસર સમયે - at the time you

are in the parts (varga) of the orbit known to be your navamsa

hora, drekkANa, and vargottama (5)

વક્ર ઉચ્ચ નીચ સ્વક્ષેત્ર વરકેન્દ્ર મૂલત્રિકોણે - and in

exalted and depressed positions, own house, pivotal and

mulatrikona positions (6)

ત્રિંશાંશ ષષ્ઠયંશ ઐરાવતાંશ પારિજાતાંશ ગોપુરાંશ -

and if they belong to the groups of parts known as trimshamsa,

shahtyamsa, etc (7)

રાજ યોગ કારકં - you promote conditions for kingship (to

the person)(8)

રાજ્યપ્રદમ્ - you bestow kingship.

ગુરુગુહ મુદ્દં - you give great happiness to Guruguha.

Notes:

- 1) Like Brihaspati, Sukra is also a highly learned person. He and Brihaspati were disciples of the sage angirA who is the latter's father. The kacha-devayani episode in Mahabharata revolves around the mrita-sanjivini mantra that Sukra knew but Brihapati did not!
- 2) The reference here is to the Vamana avatara- Mahabali episode.
- 3) Humans, from birth to death, are under the influence of the planets in varying intensity. In the Ududasha system, the major periods (in years) of influence are: Surya-6, Chandra-10, Kuja-7, Rahu-18, Brihaspati-16, Shani-19, Budha-17, Ketu-7 and Shukra-20.
- 4) He is the celestial kavi. Later Valmiki became the Adikavi in the world. Shri Krishna pays the highest compliment to Sukra when he declares that among the foremost poets, He was verily Shukra કવીનામુશના કવિઃ ॥ (Bhagavad Gita-10.37)
- 5) From hereon DikShita launches into jyotiSha shAstra. Popular belief ascribes to Sukra the ability to bestow outstanding prosperity. (Sukra dasha). DikShita enumerates circumstances when Shukra bestows unlimited benefits. These technical terms are explained in treatises on Hindu Astrology, like in Prithuyashas' HorasAra and Mantreshvara's PhaladIpikA. The ecliptic is divided into 12 equal parts called Rasi-s, the first part, starting from the First Point of Aries being Mesha. The Rasis are subdivided into equal parts, called amsa-s, in several ways, each way being called a varga. If divided into two, we have two hora-s: if subdivided into three parts, each is a drekkana. Navamsa is obtained by dividing a Rasi into 9 equal parts, Trimshamsa 30 parts (subgrouped into 5, 5, 8, 7, and 5 degrees in one of forward or reverse order), shashtyamsa, 60 parts. Other modes of division are also possible. Saptamsa, dashamsa, dvadashamsa, and Shodashamsa arise when dividing the rasi into 7, 10, 12, and 16 parts. And so ons.

And there are rules to identify the Lords of these parts. If a

navamsa bears the same name as that of the Rasi from which it arose, it is called a vargottama.

- 6) For purposes of fine-tuning predictions, some special parts of these Rasi/amsa-s are named as Vakra, Uchcha, Nicha, SvakShetra, Varakendra and Mulatrikona for individual planets. For example, for Shukra, Uchcha in MIna, Nicha is Kanya, SvakShetra is Tula 6 deg to 30 deg, and Mulatrikona is Tula 0 deg to 5 deg.
- 7) It is possible that a planet is in more than one varga.

  Parijatamsha is attained when the planet obtains 2 varga-s;

  Gopuramsha, with four varga-s; Airavatamsha with nine varga-s, and so on.
- 8) Enumerating the various planetary positions for Rajayoga forms an important chapter in every work on astrology. For example, Phalaladipika (7-15) says: "If Shukra and Guru are in Mina, Shani in uchcha, Kuja aspects Chandra, and Lagna and Surya are in Mesha, the person will be King owning a vast army...."

૭ શનૈશ્વરઃ

રાગ- યદુકુલકાંબોધિ તાલ- મિશ્રજાતિ એક દિવાકર-તનૂજં શનૈશ્વરં ધીરતરં સન્તતં ચિન્તચેડહમ્ ! ભવામ્બુ-નિધૌ નિમગ્ન-જનાનાં ભયંકરં અતિ-ક્રૂર-ફલદં ભવાનીશ-કટાક્ષ-પાત્ર-ભૂત-ભક્તિમતાં અતિશય-શુભ-ફલદમ્ ! કાલાગ્જન-કાન્તિ-યુક્ત-દેહં કાલ-સહોદરં કાક-વાહં નીલાંશુક-પુષ્પ-માલાવૃતં નીલ-રત્ન-ભૂષણાલફુતં માલિની-નુતં ગુરુગુહ-મુદિતં મકર-કુમ્ભ-રાશિ- નાથં તિલ-તૈલ-મિશ્રિતાન્ન-દીપ-પ્રિયં દયા-સુધા-સાગરં નિર્ભયં કાલ-દણ્ડ-પરિપીડિત-જાનું કામિતાર્થ-ફલદ-કામધેનું કાલ-ચક્ર-ભેદ-ચિત્ર-ભાનું કલ્પિત-છાયા-દેવી-સૂનુમ્ !!

સન્તતં ચિન્તયે અહં - I meditate constantly on

શનૈશ્વરં દિવાકર તનુજં - Shri ShanIshvara, the son of Surya (1)

ભવામ્બુ નિધૌ નિમગ્ર-જનાનાં -In those who are immersed in the ocean of worldly life

ભયકૂરં - he strikes terror

અતિ ક્રુર ફલદં - (and) dispenses terrible consequences

ભવાનીશ કટાક્ષ પાત્ર ભૂત ભક્તિમતાં - (on the other hand,)

on those devotees of Lord Shiva who are blessed by His grace

અતિશય શૂભ ફલદમ્ - he bestows exceptionally good things

કાલાગ્જન ક્રાન્તિ યુક્ત દેહં - he is sparkling dark in colour, like the eye liner pigment

કાલસહોદરં - he is brother of Yama, the lord of Death (2)

કાકવાહં - he rides a crow (3)

નીલાંશુક - પુષ્પ-માલા-વૃત્તં - he wears a blue dress and a garland of blue flowers

નીલ-રત્ન-ભૂષણાલકુતં - and is decorated with ornaments made of blue gemstones

માલિની-નુતં - He is worshipped by mAlinI (4)

ગુરુગુહ-મુદિતં - he gives pleasure to Guruguha

મકર-કુમ્ભ-રાશિ-નાર્થ - he presides over the zodiacal signs

Capricornius and Aquarius

તિલ-તૈલ-મિશ્રિત-અન્ન-દીપ-પ્રિયં - he has great liking for sesame oil lamp and sesame seeds mixed rice

દયા-સુધા-સાગરં - he is an ocean of compassion (for his devotees)

નિર્ભયં - he is fearless

કાલદારડ-પરિપીડિત-જાનું - he bears a wound on his legs inflicted by Yama,'s cudgel (5)

કામિતાર્થફલદ-કામધેનું - he is verily the divine Kamadhenu while dispensing favours to devoteees

કાલ-ચક્ર-ભેદ-ચિત્રભાનું - he has the capacity to break the Wheel of Time (6)

કલ્પિત-છાયાદેવી-સૂનુમ્ - he is the son of ChAyA devI

Notes:

1 shanaishchara is so called because he is slow-moving. Note that Saturn takes more than 29 years to go round the Sun once. For this reason he is also called Manda. In Naishadha mahAkAvya, the poet advocates this as the reason for Shani's late arrival at Damayanti's svayamvara.

- 2 Yama was the son o Surya by the first wife saMj nA devI
- 3 Many texts declare that the eagle (gRidhra) is Shani's vehicle.
- 4 mAlinI is a favourite mantra metre of Shani. In Mahabharata, during exile, Draupadi mentions her name as Malini while seeking employment in cognito. Probably she then prayed to Shani.
- 5 This happened when they were boys. This is the reason for Shani's slow movement.
- 6 The wheel referred to here is the cycle of births and deaths breaking it is to attain Mukti (salvation)

```
૮ રાહુઃ
રાગ- રામપ્રિય તાલ- ચતુશ્રજાતિ રૂપક
સ્મરામ્યહં સદા રાહું સૂર્ય-ચન્દ્ર-વીક્ષ્યં વિકૃત-દેહમ્ |
સુરાસુરં રોગ-હરં સર્પાદિ-ભીતિ-હરં
શૂર્પાસન-સુખકરં શૂલાયુધ-ધર-કરમ્ |
કરાળ-વદનં કઠિનં કયાનાર્ણ-કરુણાર્દ્ર-અપાડ્ગં
ચતુર્ભુજં ખડ્ગખેટાદિધરણં
ચર્માદિ-નીલવસ્ત્રં ગોમેધકાભરણં
શનિ-શુક્ર-મિત્ર-ગુરુગુહ-સન્તોષકરણમ્ ||
```

```
સ્મરામિ અહમ્ સદા રાહું - I always remember RAhu
સૂર્ય ચન્દ્ર વીક્ષ્યં - he is being aspected by Surya and Chandra (1)
વિકૃત દેહમ્ - he has a crooked body
સુરાસુર્ર - he is a demon and also a deva (2)
રોગ હરં - he drives away illnesses
સર્પાદિ ભીતિ હરં - he wards off fears from snakes and the like
```

શૂર્પાસન સુખકરં - he is happily seated on a shUrpa (a bamboo plate in the form of a trapezium, called muram in Tamil) શૂલાયુધ ધર કરમ્ - he holds a trident in is hands કરાળ વદનં - has a frightful face કઠિનં - he is hard, કયાનાર્શ-કરુણા-આર્ડ-અપાડ્ગં - his(fierce)looks melt into a compassionate glance due to the mantra commencing 'kayA naH' (3) ચતુર્ભુજં - he has four hands ખડ્ગ ખેટાદિ ધરણં - he holds a sword, a shield and like weapons ચર્માદિ નીલ વસ્ત્રં - he wears a blue cloth and other garments made of leather ગોમેદકાભરણં - he wears gomedaka-AbharaNaM ornaments laced with gomedaka (gem) stones

Notes:

- 1) After getting the pot of nectar by churning the ocean with asuras'help, the deva-s sought Vishnu's help to prevent asuras from getting their share. As Vishnu took on the enchanting form of a mohini and started distributing the nectar to the devas, one asura sneaked in between Surya and Chandra and partook a mouthful, before he was spotted and struck down into two. The head and hands acquired a serpent body and became Rahu, while the torso acquired a serpent's head and became Ketu 2) Since the asura had actually drunk the nectar, he did not die,
- 3) There is a a vedic mantra to propitiate each planet. The mantra for Rahu is:

and Shukra, and pleases Guruguha too.

કયા નશ્ચિત્ર આભુવદ્ ઊતી સદાવૃધઃ સખા I કયા શચિષ્ટયા વૃતા I "With what help will he come to us, wonderful, ever-waxing friend? With what most mighty company?" This Sama is from Samaveda samhita 1.139. It is in gAyatrI Chandas with Vamadeva as Rishi. Originally addressed

he became a half-deva!

to Indra, it has been adopted for Ketu in later centuries.

૯ કેતઃ

```
તાલ- ચતુશ્રજાતિ રૂપક
રાગ- ચામર
મહાસુરં કેતુમહં ભજામિ છાયાગ્રહં વરમ્ 1
મહા-વિચિત્ર-મક્ટ-ધરં મડુગલ-વસ્ત્રાદિ-ધરં
નર-પીઠ-સ્થિતં સુખં નવગ્રહ-યુતં સખમ્ !
કેતું કૃણ્વન્-મન્ત્રિણં ક્રોધ-નિધિ-જૈમિનં
કુલુત્તાદિ-ભક્ષણં કોણ-ધ્વજ-પતાકિનં
ગુરુગુહ-ચામર-ભરણં ગુણદોષ- જિતાભરણં
ગ્રહણાદિ-કાર્ય-કારણં ગ્રહાપસવ્ય-સગ્ચારિણમ્ ॥
મહાસુરં કેતું અહં ભજામિ - I take refuge in the great asura Ketu
ચાયાત્રહં વરમ્ - he is a great shadow planet (1)
મહા વિચિત્ર મકુટ ધરં - he wears a big charming crown
મડ્ગળ વસ્ત્રાદિ ધરં - he wears auspicious (yellow) clothes
નર પીઠ સ્થિતં સુખં - happily mounted on a human being as seat
નવત્રહ યુતં સખમ્ - he is friends with the newly created planet(rahu)
કેતું ફણ્વન્ મન્ત્રિણં - his vedic mantra commences 'ketuM kRiNvan' (2)
ક્રોધ નિધિ જૈમિનં - he is an angry person and he hails in the line ot
   the sage Jaimini
કુલુત્તરિ ભક્ષણં - his favourite food is horse-grain (koLLu in Tamil)
કોણ ધ્વજ પતાકિનં - his flag is in the form of a triangle
```

ગુરુગૃહ ચામર ભરણં - He holds a parousal to Guruguha

ત્રહણદિ કાર્ય કારણં - his actions include causing eclipses

the sense of good and bad

ગુણ દોષ જિત આભરણં - he is very good to people who had risen above

ત્રહાપસવ્ય સંચારિણમ્ - he moves in a retrograde direction among the

Notes:

planets

1) Rahu and Ketu are really not planets in the ordinary sense, but are just the imaginary points of interchapter of the ecliptic and the moon's orbit. The ascending node is Rahu, the descending (crossing the ecliptic from north to south) node is Ketu.

2) The ketu mantra runs as:

કેતમ કણ્વન્નકેતવે પેશો મર્યા અપેશસે I

સમુષદ્ભિરજાયથા: II - Rigveda 1.6.3

"Thou, making light where no light was, and form, O men, where form was not, Wast born together with the dawn."

This rik, originally addressed to UShas, has been adopted for Ketu in later times.

3) In karnatic music, there are seven basic tAla-s (rythmic patterns), and Muttusvami DikShita composed the first seven songs, one in each, for the seven main graha-s. These seven pieces are remarkable not only for their musical content, but also for their literary merit and the wealth of information they exhibit. Though the last two songs, on the Chaya graha-s, also go under his pen-name, Guruguha, there is a view that these two songs are later-day insertions, probably by his disciples.

Translated, encoded, and proofread by KS Ramachandran

NavagrahakRitis by MuttusvAmi DikShitara pdf was typeset on February 25, 2025

>○((())○<>

───

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com